

Briselē, 30.6.2021.
SWD(2021) 167 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM – KOPSAVILKUMA
ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentam

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem: kāds ceļš ejams, lai līdz 2040. gadam
lauku apvidi kļūtu spēcīgāki, savienoti, izturētspējīgi un pārtikuši**

{COM(2021) 345 final} - {SWD(2021) 166 final}

1. IEVADS. MĒRĶI UN IEINTERESĒTĀS PERSONAS

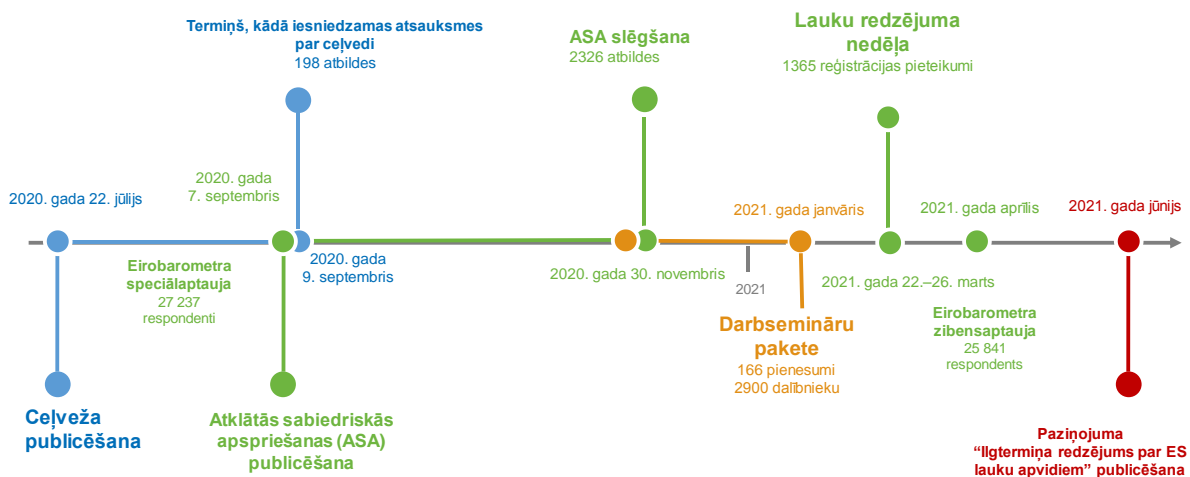
Šajā ziņojumā izklāstītas atziņas, kuras gūtas apspriešanās, kas sadalījumā pa dažādiem atzariem tika organizētas, lai palīdzētu sagatavot paziņojumu “Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem: kāds ceļš ejams, lai līdz 2040. gadam lauku apvidi kļūtu spēcīgāki, savienoti, izturētspējīgi un pārtikuši”. Vajadzība izstrādāt ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem bija uzsvērtā priekšsēdētājas fon der Leienas politiskajās pamatnostādnēs un priekšsēdētājas vietnieces Šuicas (demokrātija un demogrāfija), komisāra Vojcehovska (lauksaimniecība) un komisāres Ferreiras (kohēzija un reformas) pilnvarojuma vēstulēs.

Kā fon der Leienas vadītās Komisijas prioritātes “Jauns impulss Eiropas demokrātijai” neatņemama daļa tika uzsākta sabiedriskā apspriešana, kuras mērķis bija panākt iedzīvotāju un ieinteresēto personu aktīvu dalību prioritāšu i) “lauku apvidi šodien” un ii) “lauku apvidi nākotnē” novērtēšanā.

Apspriešanās stratēģija bija izstrādāta tā, lai īpašu uzmanību pievērstu lauku apvidos dzīvojošiem cilvēkiem, kā arī vietējām un reģionālām iestādēm, kā tas ieskicēts Komisijas priekšsēdētājas vietnieces demokrātijas un demogrāfijas jautājumos Dubravkas Šuicas pilnvarojuma vēstulē¹. Apspriešanās process noslēdzās ar Lauku redzējuma nedēļu, kas 2021. gada 22.–26. martā norisinājās tiešsaistē.

Process ietvēra tālāk redzamos apspriešanās elementus.

1. attēls. Apspriešanās par ilgtermiņa redzējumu par ES lauku apvidiem – laika grafiks

Apspriešanās posmi bija plānoti tā, lai sasniegtu ieinteresētās personas, kuras identificētas, veicot kartēšanu apspriešanās stratēģijas satvarā. Rezultātā tika identificētas šādas grupas:

- lauksaimnieki un to organizācijas (ES, valsts un vietējā līmeņa);
- patērētāji un to organizācijas (ES, valsts un vietējā līmeņa);
- privātais sektors – augšupējie un lejupējie sektori (pārtikas aprīte, izplatīšana u. c.), lauku uzņēmumi (ES, valsts un vietējā līmeņa);

1

https://ec.europa.eu/commission/commissioners/sites/comm-cwt2019/files/commissioner_mission_letters/mission-letter-dubravka-suica_en.pdf.

- dalībvalstu iestādes (valdības, parlamenti, publiskās iestādes);
- reģionālās/vietējās iestādes;
- vides NVO (ES, valsts un vietējā līmeņa);
- citas apvienības, NVO un pilsoniskās sabiedrības organizācijas (ES, valsts un vietējā līmeņa);
- lauku tīkli (ES, valsts un vietējā līmeņa);
- akadēmiskās aprindas, eksperti;
- citas ieinteresētās grupas un personas.

Apspriešanās notika Covid-19 pandēmijas apstākļos. Lielākā daļa viedokļu apmaiņu un apspriešanos notika virtuāli, izņemot nelielu skaitu vietējo pasākumu, ko organizēja lauku tīkli. Ar dažādām apspriešanās aktivitātēm tika sasniegtas visas identificētās ieinteresēto personu grupas².

2. METODIKA UN RĪKI

Lai vāktu atsauksmes par **ceļvedi** un atbildes uz **tiešsaistes sabiedriskās apspriešanas** (TSA) jautājumiem, Komisija izmantoja tiešsaistes anketas. Lai noskaidrotu problēmas, iespējas un darbības prioritātes, atsauksmes par ceļvedi tikai analizētas kvantitatīvā un kvalitatīvā aspektā. Tiešsaistes sabiedriskajā apspriešanā tika uzdoti gan slēgtā tipa jautājumi (kur respondenti izvēlējās vienu vai vairākas iepriekš sagatavotas atbildes), gan atvērta tipa jautājumi (uz kuriem respondenti varēja atbildēt brīvā formā ar noteikumu, ka atbildes garums nepārsniedz 1000 rakstzīmes). TSA anketā uzmanība bija pievērsta trim galvenajiem aspektiem: i) lauku apvidi šodien, ii) lauku apvidi nākotnē un iii) lauku apvidu pārvaldība.

Vairāki jautājumi no **Eiropas Komisijas Eiropas Barometra speciālaptaujas Nr. 504**³ attiecās uz situāciju lauku apvidos, izmaiņām laikā no 2009. līdz 2020. gadam un kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) otrā pīlāra – lauku attīstības – mērķiem. Aptauja 27 ES dalībvalstīs norisinājās no 2020. gada 3. augusta līdz 15. septembrim. Tika aptaujāti 27 237 ES iedzīvotāji no dažādām sociālajām un demogrāfiskajām grupām, lielākoties klātienē intervijās dzimtajā valodā. Ņemot vērā Covid-19 ietekmi un ar to saistītos veselības un drošības pasākumus, dažās valstīs klātienē intervijas nebija iespējamās vai bija iespējamās tikai zināmā mērā, un tās tika aizstātas ar tiešsaistes intervijām. 2021. gada 9.–18. aprīlī 27 ES dalībvalstīs tika veikta arī **īpaša Eiropas Barometra zibensaptauja Nr. 491**⁴, kurā tika novērtētas prioritātes, kam būtu jāpievēršas ilgtermiņa redzējumā par lauku apvidiem. Telefoniski tika iztaujāts 25 841 ES iedzīvotājs. Aptauja aptvēra šādas tēmas: 1) ES investīcijas lauku apvidos, 2) transports un savienojumi ar lauku apvidiem, 3) Covid-19 pandēmijas sekas, 4) vidiskās problēmas lauku apvidos, 5) lauku iedzīvotāju līdzdalība.

Lai uzzinātu lauku apvidu ieinteresēto personu un reģionālo un vietējo iestāžu viedokļus, ilgtermiņa redzējuma iniciatīva tika prezentēta arī vairākos **pasākumos**, kas norisinājās visā ES. Komisijas pārstāvji noteica galvenos jautājumus, kas īpaši jāizceļ katrā pasākumā. Notika arī šādas mērķorientētas apspriešanās ar ieinteresētajām personām: Lauku attīstības

² Skatīt I pielikumu un īpašos ziņojumus par tiešsaistes sabiedriskajām apspriešanām un ieinteresēto personu paketi.

³ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2229>.

⁴ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2278>.

pārvaldības komitejā notika apspriešanās ar valsts iestādēm, kas nodarbojas ar lauku attīstības jautājumiem, Pilsoniskā dialoga grupā par lauku attīstību – apspriešanās ar lauku apvidu ieinteresētajām personām, kā arī apspriešanās ES lauku tīklu pārvaldības sanāksmēs. Eiropas Lauku attīstības tīkla (ELAT) pakļautībā izveidotās Ilgtermiņa lauku attīstības redzējuma tematiskās grupas sanāksmēs Kopīgā pētniecības centra vadībā notika līdzdalīga prognozēšana, kas bija vērsta uz redzējuma izstrādi.

Papildus tam Komisija ar ELAT atbalstu sagatavoja **darbsemināru paketi**⁵ “Laipni lūdzam mūsu lauku apvidū!”, kas 22 ES valodās bija pieejama tiešsaistē, kur valsts lauku tīkli (VLT) un citas lauku ieinteresētās personas varēja lejupielādēt materiālus, kas izmantojami, lai organizētu vietējus līdzdalības pasākumus, kuru uzmanības centrā bija vietējais lauku apvidus un tā iespējamā un vēlamā attīstība līdz 2040. gadam. Par iznākumiem Komisija tika informēta, izmantojot “ražas lapas”, kurās apkopoti darbsemināru diskusiju rezultāti. VLT materiālus pielāgoja vietējiem apstākļiem, ņemot vērā pieejamo laiku un resursus. Dažas grupas bija stingri pieturējušās pie modeļu struktūras, citas tos bija izmantojušas brīvāk, vēl citas bija izstrādājušas tēlainus papildu līdzekļus, lai atspoguļotu lauku iedzīvotāju viedokļus par to, kādu tie redz Eiropas lauku nākotni 2040. gadā. Covid-19 pandēmijas dēļ gandrīz visi darbsemināri notika virtuāli, nevis klātienē. Sīkākas ziņas par iznākumiem atrodamas ELAT ziņojumā “*Rural Voices: A qualitative analysis of the findings from stakeholder workshops contributing to the Long-term Vision for Rural Areas*”⁶ (*Laucinieku viedokļi: kvalitatīva analīze par ieinteresēto personu darbsemināru konstatējumiem attiecībā uz ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem*).

Visbeidzot, pasākumā “**Lauku redzējuma nedēļa: par Eiropas lauku apvidu nākotni domājot**”, kas bija plaša līdzdalības konference, kuru 2021. gada 22.–26. martā tiešsaistē organizēja ELAT ciešā sadarbībā ar Komisiju, tika prezentēti dažādu apspriešanas atzaru rezultāti, kas pēc tam tika apspriesti ar ieinteresētajām personām un izvērsti tālāk. Tika organizēti arī īpaši darbsemināri par galvenajiem tematiem (to vidū 8 līdzdalības darbsemināri, darba plenārsēdes, 11 papildinoši pasākumi, ELAT Lauku iedvesmas balvu pasniegšanas ceremonija, virtuālais tirgus, kurā dažādas ieinteresētās personas un tīkli iepazīstināja ar savām aktivitātēm un iniciatīvām, kas saistītas ar redzējumu). Mērķis bija sniegt dalībniekiem maksimālas iespējas apmainīties ar viedokļiem, apkopot kolektīvos viedokļus par ieinteresēto personu iecerēm, kas saistītas ar redzējumu. Visas pasākuma prezentācijas un informācija ir pieejama ELAT vietnē⁷.

3. APSPRIEŠANĀS AKTIVITĀTES

a) Komisijas ceļveža apspriešana

Ar redzējumu saistītā **ceļveža apspriešanā** atsauksmes varēja iesniegt no 2020. gada 22. jūlija līdz 9. septembrim. Atbildes sniedza pavisam **198 ieinteresētās personas**, kuru vidū bija reģionālo interešu pārstāvji, tematiskie tīkli, starptautiskas organizācijas, publiskā sektora

⁵ Pieejama šeit: https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/long-term-vision-rural-areas-workshop-package-nrns-and-other-rural-stakeholders_en.

⁶ https://enrd.ec.europa.eu/publications/rural-voices_en.

⁷ https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/rural2040-vision-week_en.

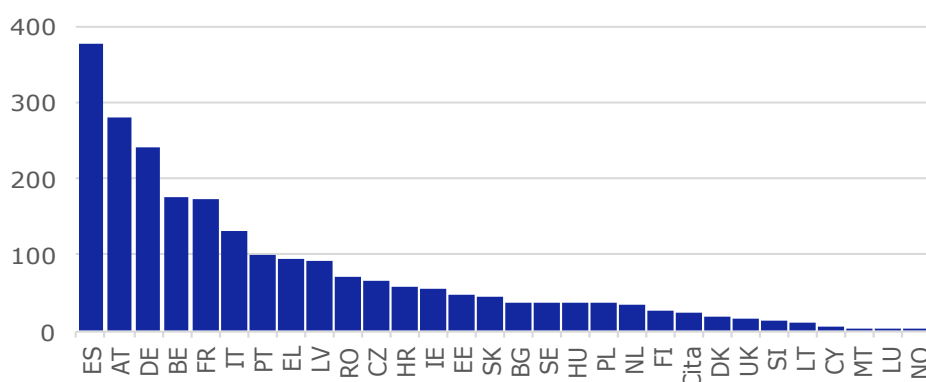
(valsts, reģionālās un vietējās) iestādes, pilsoņu organizācijas, akadēmiskās aprindas un privātpersonas.

Lielākā daļa iesniegto nostājas dokumentu attiecās uz iniciatīvas saturu, nevis pašu ceļvedi (kurā galvenā uzmanība pievērsta procesam)⁸. Arī šajā apspriešanā paustie ieinteresēto personu viedokļi ir ņemti vērā tiešsaistes sabiedriskās apspriešanas (TSA) iznākumu analīzē.

b) Tiešsaistes sabiedriskā apspriešana (TSA)

Sabiedriskajā apspriešanā, kas norisinājās no 2020. gada 7. septembra līdz 30. novembrim, kopumā tika saņemtas **2326 atbildes** no visām 27 dalībvalstīm un 87 nostājas dokumenti no dažādām ieinteresētajām personām.

2. attēls. Sabiedriskās apspriešanas respondentu skaits pēc izcelsmes valsts

Attiecībā uz atbildējušo ieinteresēto personu kategorijām jānorāda, ka 62 % bija iedzīvotāji (no kuriem 52 % norādīja, ka dzīvo lauku apvidū, bet 9 % – ka dzīvo attālā lauku apvidū), 9 % bija uzņēmumi un to apvienības, 5 % pārstāvēja akadēmiskās aprindas un pētniecības iestādes, 9 % bija publiskā sektora iestādes, 7 % – NVO, 5 % – lauku attīstības tīkli un 2 % – citi respondenti.

2021. gada aprīlī tika veikta Eurobarometra zibensaptauja, kas TSA rezultātus papildināja ar reprezentatīvas ES iedzīvotāju izlases viedokli.

TSA rezultāti ir apkopoti dokumentos “**Sabiedriskā apspriešana par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem – faktu apkopojums**”⁹ un “Tiešsaistes sabiedriskā apspriešana par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem – kopsavilkums”.

c) Eurobarometra aptaujas

Gandrīz visi Eurobarometra speciālaptaujas Nr. 504 respondenti (95 %, + 3 procentpunkti salīdzinājumā ar 2017. gadu) uzskata, ka lauksaimniecība un lauku apvidi ir nozīmīgi nākotnei. Ilgākā laikposmā raugoties, šis īpatsvars kopš 2009. gada ir palielinājies par pieciem procentpunktiem.

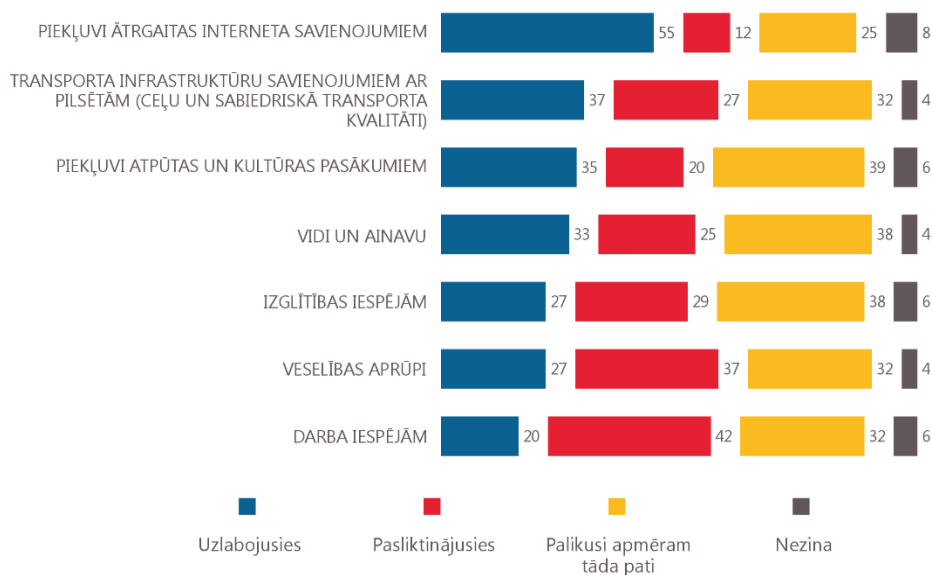
⁸ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-guidelines.pdf>.

⁹ Pieejams šeit: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12525-Long-term-vision-for-rural-areas/public-consultation>.

Respondentiem tika jautāts, vai situācija lauku apvidos viņu valstī salīdzinājumā ar laiku pirms desmit gadiem ir uzlabojusies, pasliktinājusies vai palikusi apmēram tāda pati. Liela daļa respondentu uzskata, ka tādās aspektos kā piekļuve ātrgaitas interneta pieslēgumiem un transporta savienojumi ar pilsētām situācija ir uzlabojusies. Savukārt darba iespējas un situācija ar veselības aprūpes pakalpojumiem, pēc salīdzinoši lielākās respondentu daļas domām, ir pasliktinājusies (3. attēls).

3. attēls. Eirobarometra speciālaptauja Nr. 504 QA19 par pārmaiņām lauku apvidos pēdējā desmitgadē

QA19 Salīdzinājumā ar laiku pirms desmit gadiem, vai Jūs teiktu, ka situācija (MŪSU VALSTS) lauku apvidos ir uzlabojusies, pasliktinājusies vai palikusi apmēram tāda pati, runājot par...?
(% - ES27)

Turpinājumā apkopoti Eirobarometra zibensaptaujas Nr. 491 galvenie konstatējumi. Vairums (79 %) ES iedzīvotāju atbalsta to, ka ES lēmumos par publiskajiem izdevumiem tiek ņemti vērā lauku apvidi. Turklāt 65 % ES iedzīvotāju uzskata, ka vietējai vai reģionālajai pašvaldībai vajadzētu būt iespējai pieņemt lēmumu par to, kā tērējamās ES investīcijas lauku apvidos. Visbiežāk nosauktā lauku apvidu pamatvajadzība (44 %) ir transporta infrastruktūra un savienojumi. Kas attiecas uz transporta savienojumiem, attālo lauku apvidu respondenti uzskata, ka ar sabiedrisko transportu piekļūt dažādiem pakalpojumiem viņu apvidū ir grūti vai neiespējami (no 52 % līdz 59 % atkarībā no pakalpojuma). Lauku apvidu respondenti vēlas vairāk vietējo autobusu maršrutu. Lielu pilsētu un lielpilsētu iedzīvotāji (61 %) lauku apvidu apmeklēšanā ir ieinteresēti vairāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas. Attiecībā uz vidi lielākā daļa respondentu uzskata, ka vidiskas problēmas lauku apvidos ir ļoti aktuālas (no 52 % līdz 65 % atkarībā no vidiskās problēmas). Lai gan jautājumā par to, vai viņi var ietekmēt lēmumus, kas skar viņu pašvaldību, ES iedzīvotāju viedokļi dalās, visi respondenti vēlētos vairāk iesaistīties apspriešanās ar iedzīvotājiem (63 %), piedalīties sanāsmēs vai pasākumos,

kas tiek organizēti viņu pašvaldībā, vai iesaistīties sabiedrības virzītos projektos (56 %) un tikt vairāk iesaistīti ar sociālo mediju starpniecību (42 %) ¹⁰.

d) Mērķorientētas apspriešanās sanāksmēs, konferencēs un pasākumos

Šo posmu Komisija izmantoja, lai izvirzītos jautājumus izpētītu padziļinātāk un detalizētāk. Lai gan mērķorientētas apspriešanās ar ieinteresētajām personām tika veiktas, lai noskaidrotu kvalitatīvos aspektus, grupu viedokļi bija pārsteidzoši līdzīgi. Galveno uzsvērto jautājumu vidū ir depopulācijas nozīmīgums un grūtības ar paaudžu nomaiņu, vajadzība nodrošināt piekļuvi infrastruktūrai un pakalpojumiem, it īpaši mobilitātei un savienojumiem, kā arī darba iespējas.

Detalizēts sanāksmju, konferenču un pasākumu, kā arī galveno jautājumu saraksts iekļauts 1. pielikumā.

e) Darbsemināru pakete

Kā norādīts 2. iedaļā, Eiropas Komisija ar ELAT atbalstu nodrošināja materiālu paketi, kas izmantojama, lai organizētu darbseminārus ar lauku apvidu ieinteresēto personu piedalīšanos. Ar šo apspriešanās sadaļu Eiropas Komisijas darbā pie ilgtermiņa redzējuma par lauku apvidiem (IRLA) tika iesaistīti valsts lauku tīkli (VLT), vietējās rīcības grupas (VRG), *Europe Direct* centri, vietējās iestādes, iedzīvotāji un sabiedrības grupas.

Pakete bija pieejama no 2020. gada novembra, un, lai ievērotu likumdošanas grafiku, darbsemināri bija jāpabeidz līdz 2021. gada februāra pirmajai nedēļai. Neraugoties uz šo ļoti īso laiku, vietējo ieinteresēto personu atsaucība bija iespaidīga: darbsemināri tika noorganizēti **19 dalībvalstīs**, tajos **aktīvi piedalījās** vairāk nekā **3000 lauku iedzīvotāju** un **tika saņemtas 170 atsauksmes**.

ELAT sagatavotais pārskats par galvenajiem vēstījumiem, kas izkristalizējās ieinteresēto personu darbsemināros par lauku redzējumu, ir iekļauts 2. pielikumā.

f) Lauku redzējuma nedēļa

No 2021. gada 22. līdz 26. martam tiešsaistes pasākuma formā norisinājās nedēļu ilga iesaistoša konference **“Lauku redzējuma nedēļa: par Eiropas lauku apvidu nākotni domājot”**, kuru ELAT organizēja ciešā sadarbībā ar Eiropas Komisiju.

Visa pasākuma laikā tika organizētas iesaistošas diskusijas par diviem pamatjautājumiem:

- a) *Kādas galvenās idejas būtu jāiekļauj redzējumā un*
- b) *Kādas galvenās pārmaiņas/priekšnosacījumi vajadzīgi, lai no pašreizējās situācijas nonāktu līdz redzējumam.*

Lauku redzējuma nedēļa piesaistīja ievērojamu interesi: kopumā tika saņemti 1365 reģistrācijas pieteikumi un virtuāli tai pievienojās 600 dalībnieku. Pasākumu apmeklēja dalībnieki no 27 ES dalībvalstīm un 8 ārpusvienības valstīm. Tajā piedalījās vairāk nekā 60 runātāji, virtuālajā tirgū bija vairāk nekā 3000 apmeklējumu, un pasākuma tīmekļvietnei bija

¹⁰ Analizējamās kategorijas: 1) attāls lauku apvidus, 2) lauku apvidus vai ciems, 3) maza vai vidēja pilsēta un 4) liela pilsēta/lielpilsēta.

vairāk nekā 6000 skatījumu. Pasākums tika plaši atspoguļots arī sociālajos medijos: tīklā *Facebook* tam pievienojās vairāk nekā 13 000 cilvēku. Pasākuma popularitāti raksturo arī Lauku inovācijas balvas, kuras tika piešķirtas ELFLA atbalstītiem projektiem ar moto “*Mūsu lauku nākotne*”, kas izstrādāti virknē ar redzējumu saistītu tematisko jomu. Tautas balsojuma kategorijā tika saņemts vairāk nekā 10 000 balsu.

Lauku redzējuma nedēļas prezentācijas, plenārsēžu ieraksti un galvenie vēstījumi ir pieejami tiešsaistē ELAT tīmekļvietnē¹¹.

g) Sadarbība ar Eiropas Parlamentu

2021. gada 29. janvārī Eiropas Parlamenta deputāts un Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas priekšsēdētājs Norberts Linss Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas vārdā iesniedza Komisijai **jautājumu, uz kuru jāatbild mutiski**, par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem¹². Galvenie tajā uzdotie jautājumi attiecās uz koordināciju starp dažādām ES rīcībpolitikām, kas saistītas ar redzējumu, reģionālo un vietējo lauku pašvaldību iesaisti, KLP stratēģisko plānu saskaņošanu ar redzējumu un KLP instrumentu pielāgošanu tam, finansējumu, kas lauku apvidiem paredzēts saskaņā ar KLP un kohēzijas politiku. Komisijas vārdā atbildi sniedza komisārs Vojcehovskis.

2021. gada 4. februārī notika “**Reģionu komitejas Dabas resursu komisijas un Eiropas Parlamenta Lauksaimniecības komitejas kopīgā sanāksme par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem**”. Abu iestāžu pārstāvji pārrunāja veidus, kā stimulēt Eiropas lauku apvidu atveseļošanu un pavērt reģioniem iespēju arī turpmāk pildīt savu lomu turpmākās KLP sagatavošanā un pārvaldībā. Eiropas Parlamenta deputāti un vietējie līderi vienojās, ka ES turpmākajai lauku attīstības politikai jābūt vērienīgākai un jāietver konkrēts politiskais regulējums, kas tiks uzraudzīts un izvērtēts.

h) Sadarbība ar Reģionu komiteju (RK) un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju (EESK)

2020. gada septembrī EESK pieņēma atzinumu “**Integrēta pieeja ES lauku apvidiem, īpašu uzmanību pievēršot mazāk aizsargātiem reģioniem**”. 2020. gada decembrī arī RK pieņēma atzinumu par lauku apvidiem nepieciešamo rīcību “**ES lauku atdzimšanas stratēģija**”. Eiropas Komisija norādīja, ka ilgtermiņa redzējums par lauku apvidiem ir viens no veidiem, kā īstenot vairākus šo komisiju paustos ierosinājumus. Turklāt Eiropas Komisija vairākos gadījumos sadarbojās ar abām komitejām jautājumos par lauku apvidu specifiskajām vajadzībām un vajadzīgo politisko reakciju uz tām.

¹¹ https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/rural2040-vision-week_en.

¹² [Jautājums, uz kuru jāatbild mutiski O-000005/2021.](#)

i) Priekšsēdētājas vietnieces Šuicas un komisāra Vojcehovska tikšanās ar galvenajām ieinteresētajām personām

Kopš 2020. gada septembra priekšsēdētājas vietniece Šuica un komisārs Vojcehovskis ir tikušies ar galvenajām ieinteresētajām personām, kas iesaistītas ilgtermiņa redzējuma izstrādē. Šo ieinteresēto personu nostājas līdzinās iepriekš izklāstītajām.

4. IEINTERESĒTO PERSONU SNIEGTĀS INFORMĀCIJAS SAVSTARPĒJĀ SAISTĪBA UN SASKANĪBA

Dažādu ieinteresēto personu grupu atbildes un dažādos apspriešanas atzaros izdarītie konstatējumi bija ļoti līdzīgi. Turpinājumā uzskaitītas galvenās problēmas, ko minējušas ieinteresēto personu grupas.

(i) Aktuālās lauku apvidu vajadzības un problēmas

- **Infrastruktūra**; transporta infrastruktūra un savienojamības infrastruktūra.
- **Pamatpakalpojumu un ērtību trūkums**; sliktas kvalitātes sabiedriskie pakalpojumi (skolas, veselības un sociālā aprūpe, sabiedriskais transports), kvalitatīvu izglītības un apmācības iespēju, kvalitatīvu savienojumu, pasta nodaļu trūkums, ar ūdens apsaimniekošanu saistītas problēmas.
- **Kvalitatīvu darbvietu un kvalitatīvu darba iespēju trūkums**.
- Zems ienākumu līmenis.
- Nepietiekama paaudžu nomainīšana lauksaimniecībā.
- **Iedzīvotāju novecošanās un īpaši dramatisks iedzīvotāju skaita sarukums** dažos lauku apvidos.
- Nepietiekami un nepienācīgi mājokļi dažās dalībvalstīs.
- **Vides apdraudējumi**.
- **Spēju veidošana**: vajadzība attīstīt kopienas līderību, atbalstīt kopienas aktivitātes un tīklošanos.
- **Nepietiekama līdzdalība lēmumu pieņemšanā**: iekļaušanas un iesaistīšanās veicināšana, skaidrs pārvaldības satvars, kas ietver vertikālās un horizontālās saiknes.

(ii) Lauku apvidu iespējas

Ekonomiskās iespējas

- **Inovācijas īstenošana un izmantošana** (ekonomiskā inovācija un sociālā inovācija, arī tīklošanās ar mērķi paplašināt mērogu).
- **Zaļā pārkārtošanās un zaļā ekonomika** (tai skaitā ilgtspējīga lauksaimniecība, atjaunīgā enerģija, ekosistēmu pakalpojumu vērtība).

Pievilcība

- Augstāka dzīves kvalitāte (tuvums dabai).
- **Piederības sajūta**.
- **Iekļaušana un iesaistīšanās**.

5. GALVENIE VĒSTĪJUMI, KAS IZKRISTALIZĒJUŠIES APSPIEŠANAS PROCESĀ

Pēc iepriekš uzskaitīto apspriešanas procesa rezultātu analīzes ir iespējams izdalīt šādas kategorijas: i) aktuālās lauku apvidu vajadzības un problēmas, ii) lauku apvidu iespējas, iii) galvenie stratēģijas izstrādes elementi un iv) konkrētas ierosinātās darbības.

(i) Aktuālās lauku apvidu vajadzības un problēmas

Runājot par **lauku apvidu infrastruktūru**, ieinteresētās personas ir izrādījušas lielu vienprātību. Pastāv vispārējs uzskats, ka vairākos lauku apvidos trūkst kvalitatīvas infrastruktūras, transporta infrastruktūras un savienojamības infrastruktūras.

Attiecībā uz **savienojamību** uzsvērts, ka vairākos lauku apvidos piekļuve digitālajai infrastruktūrai nav pienācīga un reizēm ir pat ļoti slikta. Turklāt ieinteresētās personas ir norādījušas uz lauku iedzīvotāju vajajām digitālajām prasmēm un zemu digitālās inovācijas līmeni lauku MVU. Šie trīs elementi nelabvēlīgi ietekmē lauku apvidus un kavē digitālo pārkārtošanos.

Pamatpakalpojumu un ērtību trūkums. Vairākos lauku apvidos trūkst sabiedrisko pamatpakalpojumu, piemēram, sabiedriskā transporta, kvalitatīvu izglītības un apmācības iespēju, banku, pasta nodaļu, un pastāv problēmas ar ūdens apsaimniekošanu. Vairumā apspriešanas atzaru tika akcentēta nekvalitatīvu sabiedrisko pakalpojumu, skolu, veselības un sociālās aprūpes problēma, kas arvien saasinās, jo attālāks ir lauku apvidus.

Dažās dalībvalstīs ieinteresētās personas ir norādījušas arī uz to, ka **nodrošinājums ar mājokļiem** lauku apvidos ir **nepietiekams un nepienācīgs**, tātad nespēj apmierināt pašreizējās vajadzības. Piemēram, trūkst īres mājokļu par pieņemamu cenu un ir grūti atrast pārdošanā esošus īpašumus.

ES iedzīvotāji uzskata, ka viena no problēmām, kas steidzami jārisina lauku apvidos, ir **vides apdraudējumi**. Visvairāk minētā problēma ir antropogēnā ietekme uz biodaudzveidību, ūdens kvalitāti un klimata pārmaiņām.

Ieinteresētās personas ir vienprātis, ka **jāveido spējas**, kas vajadzīgas, lai attīstītu kopienas līderību un atbalstītu kopienas organizācijas un aktivitātes. Spēja sniegt savstarpēju sociālo atbalstu jau pastāv, taču tai nepieciešams atbalsts, lai attīstītos, īpaši apvidos, kuros iedzīvotāju skaits sarūk.

Lauku kopienām vairāk jāpiegalās tās ietekmējošo **lēmumu pieņemšanā**. Lai to panāktu, vajadzīgi aktīvi pasākumi, kas sasniegtu un iesaistītu visus kopienas locekļus, arī jauniešus un jaunpieņacējus, un atbilstošs pārvaldības satvars.

Ekonomiskās vajadzības un ekonomiskās iespējas ir ļoti svarīgs lauku apvidu iedzīvotāju atbalsta aspekts. Lauku apvidu iedzīvotājiem trūkst kvalitatīvu darbvietu un **kvalitatīvu darba iespēju**. Dažas ieinteresētās personas ir norādījušas, ka reģionālā pievienotā vērtība lauku apvidos netiek pietiekami izmantota, arī tūrisma jomā ne. Dažos lauku apvidos nepietiekama ekonomikas dažādošanas un saimnieciskās darbības trūkums nozīmē mazāk darbvietu, un tā rezultātā veidojas apburtais loks. **Zemāks ienākumu līmenis**, piemēram, lauksaimniecībā, nerosina cilvēkus apmesties uz dzīvi lauku apvidos, turklāt tas nelabvēlīgi ietekmē potenciālo uzņēmēju investīciju kapacitāti, kas jau tāpat ir nepietiekama. Jāpieliek pūles, lai uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanu un pievienoto vērtību noturētu lauku apvidos, nevis “eksportētu” gan varu, gan peļņu.

Par nozari, kas nodrošina lauku apvidu ilgtspēju, joprojām tiek uzskatīta **lauksaimniecība**, kā arī agropārtikas nozare plašākā nozīmē. Taču lauksaimniecība cieš no nepietiekamas **paaudžu nomaiņas**, kas apdraud mazo lauku saimniecību dzīvotspēja. Ir atzīts, ka lauksaimniecībai jāklūst ilgtspējīgākai.

Lauku apvidus skar tādas demogrāfiskās pārmaiņas kā **iedzīvotāju novecošanās un īpaši dramatisks iedzīvotāju skaita sarukums** dažos lauku apvidos. Ir jāidentificē reģioni, kuros šāds risks pastāv, un jāpieņem teritoriālā līdzsvara atjaunošanas pasākumi. Dažas ieinteresētās personas atbalsta pozitīvas diskriminācijas pasākumus reģionos, kurus skārusi depopulācija. Lai nodrošinātu pakalpojumus, īpaši šajos apvidos, vajadzīgas novatoriskas pieejas.

Jāuzsver, ka **vairāk nekā 40 % TSA respondentu, kas dzīvo lauku apvidos, domā, ka sabiedrība tos ir atstājusi novārtā**; attālo lauku apvidu iedzīvotāju vidū šis īpatsvars ir vēl lielāks. Iemesli šādai lauku iedzīvotāju sajūtai ir infrastruktūras un pakalpojumu pasliktināšanās, ekonomisko iespēju trūkums un tas, ka politisko lēmumu pieņemšanā viņu specifiskās vajadzības netiek ņemtas vērā.

(ii) Lauku apvidu iespējas

Ekonomiskās iespējas

- **Tiek uzskatīts, ka lauksaimniecība nodrošina ilgspēju**, radot darbvietas, sagādājot kvalitatīvu pārtiku par pieņemamu cenu un saglabājot lauku ainavas. Lai gan lauku apvidi nenozīmē tikai lauksaimniecību vien, tomēr lauksaimniecībai joprojām ir liela nozīme lauku apvidu struktūrā. **Ilgspējīgai lauksaimniecībai** ir būtiska loma pārejā uz zaļo ekonomiku un lauku apvidu izturētspējas nodrošināšanā. Nākotnē lauksaimniecībai jāklūst ilgspējīgākai, ar spēcīgākiem vietējiem savienojumiem (īsām piegādes ķēdēm) un daudzveidīgām vērtības ķēdēm. Turklāt jāturpina ieguldīt jauno lauksaimnieku un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu (GIN) ekspertu apmācībā, lai viņi varētu pārņemt darbību, jo patlaban paaudžu nomaiņa ir apdraudēta.
- Lauku apvidu nākotnei ir būtiska **inovācijas īstenošana un izmantošana** visos aspektos: tai jābūt digitālai, uz ražošanu vērstai, sociālai un sabiedrības virzītai. Sabiedrības virzītas un kopienā balstītas sociālās inovācijas lauku apvidiem ir īpaši nozīmīgas, tāpēc tās jāstiprina un jāveicina nākotnes labā. Piekļuve ekonomiskajām iespējām ir atzīta par vienu no galvenajiem faktoriem, kas lauku apvidus padarīs pievilcīgus ilgtermiņā.

Zaļā pārkārtošanās

- Zaļā pārkārtošanās jāuztver kā ieguvums, nevis kā slogs. Lauku apvidi ir izdevīgā stāvoklī, lai liktu lietā savus dabas resursus, lielāku uzmanību pievēršot klimata pārmaiņu mazināšanai un iespējām tām pielāgoties. Tam nepieciešama labāka ekosistēmas pakalpojumu novērtēšana un iekļaujoša pieeja, kas atbalsta taisnīgu pārkārtošanos.

Pakalpojumi un savienojamība

- **Lauku apvidu pievilcību ietekmē vairāki faktori**, jo īpaši (e-)pakalpojumu sniegšana (veselības aprūpe un izglītība), labāks pieslēgums internetam un vairāk cilvēku, kas dzīvo lauku apvidos. Piekļuve **aprūpes iespējām** tiek uzskatīta par vienu no galvenajiem faktoriem, kas var uzlabot lauku apvidu ilgtermiņa pievilcību.
- **Novatoriskas un alternatīvas mobilitātes pieejas** var mazināt izmaksas un ietekmi uz klimatu, kā arī uzlabot piekļūstamību.

Pievilcība

- Augstāka dzīves kvalitāte, tuvums dabai un piederības sajūta ir tikai daži no **daudzajiem iemesliem, lai paliktu vai apmestos uz dzīvi laukos**.

- **Piederības sajūta** ir galvenais lauku pievilcības elements. Lauku apvidiem 2040. gadā jābūt atvērtiem un jāļauj ikvienam justies piederīgam neatkarīgi no etniskās piederības, dzimuma, vecuma, invaliditātes un izcelsmes. Lai to panāktu, ir jāapmierina gan jaunpienācēju, gan pašreizējo iedzīvotāju vajadzības.
- Ir uzsvērtā arī lauku rakstura saglabāšanas nozīme (*“laukiem jāpaliek laukiem”*).
- Pandēmijas apstākļos lauku apvidi tika īpaši novērtēti (mazāk cilvēku, mazāk piesārņojuma, tāldarbs, kas ļauj strādāt, neizejot no lauku sētas).

Izcelto iespēju un vajadzību analīze atklāj, ka būtisks elements lauku apvidiem ir **to izturētspējas uzlabošana**, un tas nozīmē, ka lauku apvidiem ir jāvirzās uz priekšu taisnīgā, zaļā un iekļaujošā pārkārtošanās procesā. Izturētspēja ietver sociālos, zaļos un ekonomiskos elementus. Ieinteresētās personas domā, ka pārdomāta specializācija var radīt pievienoto vērtību, taču lielas cerības tiek liktas arī uz daudzveidību. Dažādošana un sadarbība ir svarīgi lauku izturētspējas elementi.

(iii) Galvenie stratēģijas elementi

Dažādajos apspriešanās procesos tika uzsvērtā vajadzība pēc **holistiskas ilgtermiņa stratēģijas, kas atbilstošā mērogā izstrādāta augšupējos procesos, kuros iesaistītas vietējās kopienas**, saskaņā ar holistisku, iekļaujošu, elastīgu un vietai specifisku pieeju. Apspriešanās atzaru dalībnieki ir nosaukuši tālāk aprakstītos uzdevumus, kam jāpievēršas redzējumā par lauku apvidiem.

- **Uzlabot piekļuvi infrastruktūrai un pakalpojumiem.** Dažas ieinteresētās personas atbalstīja pamatminimuma (standarta) noteikšanu infrastruktūras/pakalpojumu pieejamībai lauku apvidos.
- **Radīt darbvietas un atbalstīt lauku uzņēmējdarbību un inovāciju.** Būtiski ir atbalstīt inovāciju, īstenojot un izmantojot inovāciju visos aspektos: tai jābūt digitālai, uz ražošanu vērstai, sociālai un sabiedrības virzītai. Sabiedrības virzītas un kopienā balstītas sociālās inovācijas lauku apvidiem ir īpaši nozīmīgas, tāpēc tās jāstiprina un jāveicina nākotnes labā.
- **Uzlabot savienojamību un digitālos risinājumus,** kas atbalstītu viedo ciematu izveidi un attīstību. Platjoslas pakalpojumi ir pamatinfrastruktūra, kas ir tikpat svarīga kā ūdensapgāde un elektroapgāde. Lai digitalizāciju izmantotu pilnvērtīgi, jāattīsta prasmes un lietotnes, kas pielāgotas lauku vajadzībām, izmantojot digitālās ekosistēmas. Infrastruktūrai, prasmēm un lietotnēm jābūt pieejamām, cenas ziņā pieņemamām un piekļūstamām. Ļoti svarīga ir atbilstoša apmācība un atbalsts digitālās pratības veidošanai.
- **Sasniegt klimata, enerģijas un biodaudzveidības mērķrādītājus.** Lauku apvidu dabas resursi jāizmanto, lai veicinātu nacionālo mērķrādītāju sasniegšanu atbilstošā politiskajā un tiesiskajā regulējumā, kas īpašumtiesības, kontroli un vērtību palīdz noturēt lauku apvidos.
- **Risināt demogrāfiskās problēmas,** kuru vidū iedzīvotāju jāmin skaita samazināšanās, paaudžu nomaiņas un dzimumu nevienlīdzības problēmas.

Par galvenajām prioritātēm, kam jāpievēršas ES ilgtermiņa redzējumā par lauku apvidiem un Lauku rīcības plānā, ir izvirzīta **nodarbinātība un inovācija, piekļuve infrastruktūrai un pakalpojumiem, kā arī digitālā savienojamība.**

Dažādos apspriešanās procesos ir uzsvērts, cik svarīga ir **augšupēja pieeja, kurā var ņemt vērā lauku apvidu daudzveidību un iesaistīt lauku kopienas.** Šim redzējumam ir jāveicina

visu dažādo grupu iekļaušana un iesaistīšana (jaunieši, migranti, gados vecāki cilvēki, sievietes, minoritātes u. c.). Dinamisku apvidu pastāvēšana nākotnē ir atkarīga no veidotajām saiknēm, uzticēšanās, daudzveidības un dalības rīcībpolitikas izstrādē. Augšupējas pieejas, elastība un reāla dalība pasākumos paver daudzas savstarpēji izdevīgas iespējas, kas rada sociālos, ekonomiskos un vidiskos ieguvumus vietējai kopienai un ārpus tās robežām. **Turklāt pastāv vajadzība sadarboties visos līmeņos.** Viedokļu apmaiņa, kopīgs darbs un saišu veidošana (atvērta komunikācija) ir ārkārtīgi nozīmīga visos līmeņos un visa veida aktivitātēs (ekonomiskās, sociālās un vidiskās), jo tā var radīt jaunu pieredzi, nodrošināt atbalstu un tuvināt kopienas. Tā kā “viens nav karotājs”, ļoti svarīgi ir izstrādāt kopīgas darbākārtības.

- Daudzi dalībnieki uzsvēra iespēju izmantot esošos instrumentus, proti, programmu *LEADER*, kas palīdzētu izstrādāt un īstenot nākotnes redzējumu vietējā līmenī. Dalībnieki norādīja uz to, cik **svarīgi ir iespējot vietējās kopienas**, stiprinot esošās iniciatīvas, tādas kā vietējās rīcības grupas (VRG) un *LEADER* metodika, lai izstrādātu lauku attīstības darbības un veicinātu to aktīvu devumu ES politikas veidošanā.
- Arī **līdzdalīgas pieejas** ir atzītas par līdzekli, kā nodrošināt lauku iedzīvotāju aktīvu un tiešu devumu politikas veidošanas procesos.
- **Sadarbība un tīklošanās**, kurā iesaistīti vietējā līmeņa dalībnieki, ir atzīta alternatīva tradicionālajam konsolidācijas ceļam. Tīkli var darboties attālināti, un tiem nav jābūt saistītiem ar ģeogrāfisku tuvumu.
- **Lauku un pilsētu saiknes** jāpārvalda ar līdzsvarotām partnerībām, kas nodrošina vienlīdzīgus apstākļus. Jāveicina arī saiknes starp lauku apvidiem.

(iv) Ierosinātās konkrētās darbības

Iesaistītās personas ir ierosinājušas virkni konkrētu pasākumu, kā ar konkrētiem instrumentiem un rīkiem risināt konstatētās problēmas un maksimāli pilnvērtīgi izmantot izceltās iespējas. Lai atbalstītu lauku attīstību, ES politiķiem un cita līmeņa valdībām būtu jārīkojas šādi.

- Uzlabot lauku ekonomikas dalībnieku piekļuvi **ekonomiskajam un finansiālajam atbalstam** un sagādāt šādu atbalstu, arī atbalstu vietējiem projektiem un piekļuvi finansējumam, kas var būt vai nu ES finansējums, vai arī privātas investīcijas. Turklāt vairākas ieinteresētās personas vērsa uzmanību uz vajadzību **atvieglot dažādu instrumentu kombinēšanu teritoriālās attīstības vajadzībām** (piemēram, daudzpusējs finansējums, ko nodrošina ERAF vai ESF+ un ELFLA). Jautājumā par finansējumu ieinteresētās personas ir minējušas arī vajadzību mazināt birokrātiju, kas bieži traucē izstrādāt pozitīvas augšupējas iniciatīvas. Šo šķēršļu novēršana atraisīs lauku iniciatīvu potenciālu.
- **Turpināt uzlabot rīcībpolitiku piemērotību vietējām vajadzībām.** Lai veicinātu un atbalstītu vietējās darbības, ir vajadzīgi elastīgi politiskie vai tiesiskie regulējumi ar spēcīgu politisko apņemšanos un atbildību par turpmāku rīcību visos līmeņos — ES, valsts, reģionālā un vietējā līmenī. **Ar lauku drošināšanas mehānismu** dažādas rīcībpolitikas (tai skaitā valsts atbalsta un fiskālās politikas) būtu iespējams “vēlīt” no lauku skatpunkta. Ieinteresētās personas uzsvēra, ka šim mehānismam būtu jābūt jāsāk darboties tūlīt un jāaptver finansēšanas programmas.

- **Iespējot vietējās kopienas, stiprinot esošās iniciatīvas** (tādas kā VRG un *LEADER*) un veicinot to aktīvu devumu politikas veidošanā. Pastāv liela vajadzība veicināt un atbalstīt spēju veidošanu, iesaistot tajā vietējos dalībniekus un atvieglojot to piekļuvi zināšanām un risinājumiem, lai atraisītu inovācijas potenciālu, kas lauku apvidos bieži ir kolektīvs (sociālā inovācija). Lai to panāktu, ir jāattīsta kopienas līderība un jāatbalsta kopienas aktivitātes un tīklošanās. Lai pārmaiņas varētu sākties, vajadzīgi vietējie inovācijas starpnieki/veicinātāji. Šajā ziņā sava loma ir programmai *LEADER*. Īpaši tika uzsvērts **lauku centru** potenciāls.
- Lai palīdzētu veidot ekonomiskos modeļus, kas vērsti nevis uz izaugsmi, bet gan uz dzīves kvalitāti un labbūtību, **jābūt pieejamiem datiem**. Dati jārada, jāpaziņo un jākoplieto/jāizmanto; tāpat jānovērtē lauku apvidu devums un jāseko līdzi visu darbību īstenošanai. Lai sagatavotos nākotnei, ir vajadzīgi analītiskie modeļi un dati. Šajā kontekstā izteikta ideja izveidot **lauku novērotavu**.
- Citas ierosinātās darbības attiecās uz dažādiem sociālajiem, **kulturālajiem, ekonomiskajiem un vidiskajiem aspektiem**.

Kopumā visā ES ir ļoti spēcīgs atbalsts redzējumam par lauku apvidiem, kas papildināts ar rīcības plānu.

6. KĀ TIKA ŅEMTAS VĒRĀ ATSAUKSMES

Ieinteresēto personu viedokļi par ilgtermiņa redzējumu un nepieciešamo rīcību tika analizēti un ņemti vērā pēc iespējas lielākā mērā. Tāpēc paziņojumā par ilgtermiņa redzējumu ir iekļauts ES Lauku rīcības plāns ar konkrētām darbībām, kas vērstas uz sabiedriskajā apspriešanā izceltajām un šajā dokumentā aprakstītajām problēmām un iespējām. Redzējumā ir aplūkoti četri bloki, kas attiecas uz spēcīgākiem, savienotiem, izturētspējīgiem un pārtikušiem lauku apvidiem. Komisija ir atsaukusies uz spēcīgo aicinājumu pievērsties ar pārvaldību saistītiem jautājumiem un paziņojumā ierosina uzsākt ES līdzdalības procesu, kurā iesaistīta Reģionu komiteja un vietējie pārvaldības līmeņi un kurā tiks izvērtēts, kāds ceļš ejams, lai nonāktu līdz redzējumam.

Vairākas darbības, ko ieinteresētās personas ierosinājušas apspriešanā, attiecas uz dalībvalstīm vai ir to ekskluzīvā kompetencē. Tāpēc šo darbību īstenošana būs atkarīga no dalībvalstu iesaistes ar ierosinātā Lauku pakta starpniecību. Komisija ir gatava atbalstīt un papildināt dalībvalstu darbības šajā jomā.

1. pielikums. Pasākumi, kas organizēti, lai apspriestu ilgtermiņa redzējumu par ES lauku apvidiem

Datums	Pasākums	Organizators	Galvenie diskusijas elementi
26.05.2020.	Lauku tīklu koordinācijas grupas 13. sanāksme	AGRI ĢD	Sanāksmē koordinācijas grupas locekļi tika informēti par mērķiem un procesu, kas saistīti ar ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem (IRLA). Mērķauditorija: ES lauku tīklu pārvaldības dalībnieki (publiskās iestādes, pilsoniskā sabiedrība, <i>LEADER</i> VRG, konsultantu/pētnieku tīkli u. c.).
02.09.2021.	<i>DESIRA</i> izskatīšanas sanāksme	Pētniecības izpildāģentūra (<i>REA</i>)	<i>DESIRA</i> informēja par digitālajiem pārmaiņu nesējiem lauksaimniecībā, mezsaimniecībā un lauku apvidos IRLA kontekstā. Mērķauditorija: zinātnieki un Eiropas Komisijas eksperti.
22.– 23.09.2020.	Tematiskās grupas 1. sanāksme par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem	ELAT	Sanāksmē notika sagatavošanās darbam pie IRLA, tika sākts darbs pie prognozēšanas un apspriesti veidi, kā veicināt ieinteresēto personu iesaistīšanos. Mērķauditorija: lauku attīstības eksperti un profesionāļi.
06.10.2020.	Lauku attīstības komiteja	AGRI ĢD	Informācija par pašreizējo situāciju un par ziņojumu par demogrāfisko pārmaiņu ietekmi — bez komentāriem. Mērķauditorija: valstu iestādes, kas nodarbojas ar lauku attīstību.
08.10.2020.	Lauku tīklu koordinācijas grupas 14. sanāksme	AGRI ĢD	Informācija par plānotajiem soļiem IRLA izstrādē. Viedokļu apmaiņa par lomu, kāda tiem un un lauku tīkliem varētu būt ieinteresēto personu iesaistīšanā šajā procesā.

			Mērķauditorija: ES lauku tīklu pārvaldības dalībnieki (publiskās iestādes, pilsoniskā sabiedrība, <i>LEADER</i> VRG, konsultantu/pētnieku tīkli u. c.).
11.10.2020.	<i>Reto “España Vacuada”</i>	COMM ĢD	Izteiktas bažas par depopulāciju un paaudžu nomaiņu. Uzsvērtā vajadzība atbalstīt lauku iedzīvotāju, jo īpaši senioru, digitālo prasmju attīstīšanu. Mērķauditorija: lauku ieinteresētās personas no depopulācijas skartajām teritorijām.
12.10.2020.	Trešais pilsoniskās iesaistes un deliberatīvās demokrātijas festivāls	<i>JRC</i>	IRLA prezentācija, kurā galvenā uzmanība pievērsta ieinteresēto personu darbsemināru paketei un iespējām to izmantot citos politiskajos kontekstos.
13.10.2020.	<i>EWRC ESPON ESCAPE</i>	<i>REGIO/ESPON ESCAPE</i>	Atbilde uz pētniecības projekta prezentāciju, informācija par IRLA un projekta saikņu / politiskā relevantuma ilustrēšana.
13.10.2020.	<i>EWRC</i> : jauniešu redzējums par lauku apvidiem un digitalizāciju	<i>BCO</i> tīkla atbalsta mehānisms	IRLA prezentācija un debates ar jauniešu organizācijām. Mērķauditorija: lauku jaunieši.
20.10.2020.	Tematiskās grupas starpposma sanāksme par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem	ELAT	Sanāksmē turpinājās darbs, kas kopā ar <i>JRC</i> aizsākts tematiskās grupas 1. sanāksmē par prognozēšanu. Mērķauditorija: lauku attīstības eksperti un profesionāļi.
22.10.2020.	Valsts lauku tīklu (VLT) 18. sanāksme	ELAT	Sanāksmē VLT tika informēti par IRLA un aicināti iesaistīt ieinteresētās personas attiecīgajās valstīs. Tā ietvēra arī AGRI ĢD prezentāciju un īsu viedokļu apmaiņu par ieinteresēto personu

			<p>darbsemināru rīku kopumu, kas izmantojams lauku ieinteresēto personu iesaistīšanai.</p> <p>Mērķauditorija: valsts lauku tīklu atbalsta nodaļas.</p>
12.11.2020.	Lauku pētniecības un politikas darbseminārs	REA un AGRI ĢD	<p>IRLA prezentācija par 19 lauku pētniecības un inovāciju projektiem, kas finansēti saskaņā ar programmu “Apvārsnis 2020”, un diskusija par to rezultātiem un potenciālo pienesumu.</p> <p>Mērķauditorija: zinātnieki un Eiropas Komisijas eksperti.</p>
23.11.2020.	Rīcībpolitikas seminārs	RELOCAL konsorcijs	<p>Teritoriālās netaisnības sajūta. Atbildes uz projekta konstatējumiem. Informācija par redzējumu par lauku apvidiem.</p> <p>Mērķauditorija: zinātnieki un politikas veidotāji.</p>
24.11.2020.	Tikšanās ar lauku sievietēm (Kasteljona, Estremadura un Alvasete (ES))	Europe Direct Extremadura	<p>ES atveseļošanai vajadzīga lauku apvidu atveseļošana. Paaudžu nomaiņas sakarā īpaša uzmanība jāpievērš dzimuma jautājumiem. KLP jāuzlabo dzimumu līdztiesība. Svarīgi ņemt vērā arī gados vecāku sieviešu situāciju lauku apvidos.</p> <p>Mērķauditorija: lauku sievietes.</p>
24.11.2020.	ELAT darbseminārs valsts lauku tīkliem par to, kā pienācīgi novērtēt sekmīgus projektus un informēt par tiem	ELAT	<p>Darbseminārā VLT tika informēti par IRLA, relevantajiem informācijas avotiem, piemēram, ELAT Lauku redzējuma portālu, un sniegta informācija par VLT aktivitātēm, kas plānotas, lai ieinteresētās personas iesaistītu IRLA procesā.</p> <p>Mērķauditorija: valsts lauku tīklu atbalsta nodaļas.</p>
26.11.2020.	<i>Reto demográfico – Next Generation</i>	Europe Direct	Vajadzība nodrošināt

	<i>EU27</i>	<i>Castellón</i>	<p>pamatpakalpojumus, atbalstīt mazās pašvaldības un pievērsties demogrāfijas problēmām demogrāfijas stratēģijā.</p> <p>Mērķauditorija: lauku iedzīvotāji no depopulācijas skartajām teritorijām.</p>
27.11.2020.	<u>Tīmekļseminārs</u> : “Eiropas lauku darbākārtība, kas vajadzīga pēc Covid krīzes”	Reģionu komiteja	<p>ELAT kontaktpunkts iepazīstināja ar darbu, kas lauku apvidos veikts, reaģējot uz Covid, un tā rezultātiem, kā arī ar saiknēm ar IRLA.</p> <p>Mērķauditorija: Reģionu komiteja, EP sadarbības grupas, ieinteresētās personas.</p>
02.– 03.12.2020.	Tematiskās grupas 2. <u>sanāksme</u> par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem	ELAT	<p>Sanāksmē turpinājās darbs pie prognozēšanas, lai turpinātu scenāriju izstrādi. Notika arī sesija, kurā apsprieda pasākumus ieinteresēto personu iesaistīšanai IRLA.</p> <p>Mērķauditorija: lauku attīstības eksperti un profesionāļi.</p>
04.12.2020.	ES lauku tīklu <u>asamblejas</u> 7. sanāksme	AGRI ĢD	<p>Asamblejas locekļi tika informēti par IRLA izstrādē spertajiem soļiem (informācija no AGRI ĢD), un tika apspriesta loma, kāda tiem varētu būt ieinteresēto personu iesaistīšanā.</p> <p>Mērķauditorija: ES lauku tīklu pārvaldības locekļi (publiskās iestādes, pilsoniskā sabiedrība, <i>LEADER</i> VRG, konsultantu/pētnieku tīkli u. c.).</p>
11.01.2021.	<i>RURALIZATION</i> izskatīšanas sanāksme	<i>REA</i>	<p>Projekta <i>Ruralization</i> pārstāvji iepazīstināja ar darbu, kas veikts, vācot svarīgus ievaddatus par lauku jauniešu tendencēm un vēlmēm.</p> <p>Mērķauditorija: zinātnieki un</p>

			Eiropas Komisijas eksperti.
27.01.2021.	Tematiskās grupas 3. sanāksme par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem	ELAT	Sanāksmē tika apkopoti galvenie vēstījumi, kas izriet no ieinteresēto personu veiktā darba un projektiem visā ES, un notika viedokļu apmaiņa par kopējiem virzieniem un būtiskām pārmaiņām, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu, ka nākotnes IRLA kļūst par realitāti lauku kopienām visā Eiropā. Mērķauditorija: lauku attīstības eksperti un profesionāļi.
28.01.2021.	Francijas VLT sanāksme (reģioni)	Francijas VLT (reģioni)	Tikšanās ar <i>RED</i> , <i>ANCT</i> , <i>LEADER France</i> , reģionālajiem VLT un ELAT; īsa prezentācija, kurā raksturots IRLA process un nākamie soļi. Mērķauditorija: Francijas lauku tīklu dalībnieki.
11.02.2021.	VLT 19. sanāksme	ELAT	Sanāksmē tika prezentēti attiecīgo VLT organizēto ieinteresēto personu diskusiju sākotnējie rezultāti un apspriesta to iesaistīšanās gaidāmajā Lauku redzējuma nedēļā. Mērķauditorija: valsts lauku tīklu atbalsta nodaļas.
11.02.2021.	Pilsoniskā dialoga grupa par lauku attīstību	AGRI ĢD	Jauniešu un digitālo aspektu nozīme (“nav optiskās šķiedras, nav jaunatnes; nav jaunatnes, nav dinamisku lauku apvidu”). Lauksaimniecības nozīme ne tikai ekonomikā un darbvietu radīšanā — ainava, vide, dzīves kvalitāte; Covid ietekme (jauns skats uz lauku apvidiem).

			<p>Iepazīstināšana ar pētniecības atziņām.</p> <p>Mērķauditorija: ieinteresētās personas, kas nodarbojas ar lauku attīstības jautājumiem.</p>
22.– 26.03.2021.	Lauku redzējuma nedēļa: <i>par Eiropas lauku apvidu nākotni domājot</i>	ELAT	<p>Liela mēroga iesaistošs tiešsaistes pasākums par ilgtermiņa redzējumu – detalizētu informāciju skatīt 3. punkta f) apakšpunktā.</p> <p>Mērķauditorija: plašs lauku attīstības ieinteresēto personu loks, pie kura pieder NVO, apvienības, valsts lauku tīkli, <i>LEADER</i> VRG, vadošās iestādes un organizācijas, kas pārstāv reģionālās un vietējās pašvaldības, pētnieki, ES iestādes u. c.</p>
05.05.2021.	Tematiskās grupas 4. sanāksme par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem	ELAT	<p>Sanāksmē tika apkopoti galvenie vēstījumi, kas izkristalizējās Lauku redzējuma nedēļā, apspriesta to dalībvalstu pieredze, kas ir izstrādājušas savas integrētās lauku stratēģijas vai darbākārtības, un apsvērts, kā ieinteresētās personas var palīdzēt padarīt nākotnes redzējumu par realitāti vietējā līmenī un kā tīkli var vislabāk sniegt atbalstu.</p> <p>Mērķauditorija: lauku attīstības eksperti un profesionāļi.</p>
Dažādi	ESAO Lauku darba grupa	ESAO	<p>Informācija par lauku redzējuma iniciatīvu, kurā izceltas saiknes ar ESAO aktivitātēm.</p> <p>Lauku attīstības eksperti no ESAO valstīm.</p>

2. pielikums. “Laucinieku viedokļi”: Pārskats par galvenajiem tematiskajiem vēstījumiem, kas pausti ieinteresēto personu darbsemināros par lauku apvidiem (avots: ELAT)

TEMATI	PAŠREIZĒJĀS BAŽAS	NĀKOTNES IESPĒJAS	KONKRĒTAS DARBĪBAS, KĀ PANĀKT PAKĀPENISKAS PĀRMAIŅAS
Infrastruktūra un pakalpojumi	<ul style="list-style-type: none"> Sliktas kvalitātes sabiedriskie pakalpojumi, skolas, veselības un sociālā aprūpe un infrastruktūra. Pārmērīgi uz pilsētām orientēta transporta un mobilitātes sistēma. Dinamisma trūkums ciemu un pilsētu centros. Nevērība pret vēsturisko un industriālo ēku mantojumu. Nepietiekami un nepienācīgi mājokļi, kas nespēj apmierināt pašreizējās vajadzības. Nepienācīga ūdensapgāde, ūdens attīrīšana un plūdu un sausuma pārvaldība. 	<ul style="list-style-type: none"> Digitālās inovācijas, pakalpojumu centru un lauku skolu iespējas saistībā ar pakalpojumu sniegšanu lauku apvidos. Augošs pieprasījums pēc vispusīgākām ilgtspējīgas lauku mobilitātes pieejām, kas pamatojas uz dažādu transporta veidu savienojumu attīstību, pakalpojumiem pēc pieprasījuma un jaunām tehnoloģijām. Lauku centru un pamesto ēku revitalizācija, lai veidotu jaunu lauku identitāti. Augošs lauku mājokļu fonds, kas jāpārvalda, lai apmierinātu lauku iedzīvotāju un jaunpienācēju vajadzības. Iespējas uzlabot ūdens resursu apsaimniekošanas infrastruktūru, lai novērstu sausuma un plūdu radītās problēmas. 	<ul style="list-style-type: none"> Izveidot pamatlīmeņa infrastruktūru, kas atbalstītu lauku “labklājības valsts” funkcionēšanu un ietvertu pakalpojumu minimumu, ko var uzskatīt par tiesībām (piemēram, internets, piekļuve sabiedriskajiem pakalpojumiem u. c.). Investēt modālā pārejā no privātajiem automobiļiem uz sabiedrisko transportu un alternatīvo mobilitāti un no oglūdeņražu uz pēcoglekļa transporta sistēmām. Pārstrukturēt apdzīvotās vietas un mērķtiecīgi novirzīt investīcijas vēsturiskām un tradicionālām ēkām, lai tās, kas sākotnējam nolūkam vairs nav piemērotas, pārveidotu izmantošanai kopienas un uzņēmējdarbības vajadzībām. Uzlabot ūdensapgādes infrastruktūras noturību, lai tā spētu pielāgoties mainīgajam klimatam un būtu pret to noturīga tādos aspektos kā apgāde ar dzeramo ūdeni, kanalizācija, plūdu pārvaldība, vētras ūdeņi, sausums un apūdeņošanas vajadzības. Spēju veidošana un atbalsts kopienas/brīvprātīgo sniegtiem pakalpojumiem
Digitālās un tehnoloģiskās pārmaiņas	<ul style="list-style-type: none"> Slikta piekļuve digitālajai infrastruktūrai lauku apvidos. Vājas lauku iedzīvotāju digitālās prasmes. Zems digitālās inovācijas līmenis lauku MVU. 	<ul style="list-style-type: none"> Digitālā laikmeta sākums ar jauniem modeļiem pamatpakalpojumu nodrošināšanai, darbvietām, darba praksei un piekļuvei tirgum lauku apvidos. Augošs pieprasījums pēc digitālajiem pakalpojumiem un tehnoloģiju inovācijas vietējā līmenī (pilsētās un lauku saimniecībās). 	<ul style="list-style-type: none"> Nodrošināt cenas ziņā pieņemamu digitālo infrastruktūru, kas uzskatāma par pamattiesībām un ir pietiekama uzņēmējdarbībai, e-pakalpojumu sniegšanai un sociālajai dzīvei. Uzlabot lauku iedzīvotāju digitālo pratību, izmantojot iekļaujošu apmācību, izglītības programmas un informācijas kampaņas, un veicināt e-pakalpojumu sniegšanu un izmantošanu. Paplašināt inovāciju partnerības un konsultantu pieejamību plašākā lauku teritorijā un aktīvāk popularizēt inovāciju vietējā līmenī.
Pamatpreces / pārtika/ enerģija	<ul style="list-style-type: none"> Pārmērīgi globalizēta pārtikas/enerģētikas sistēma, kurā netiek ņemts vērā vietējais potenciāls, nozīmē, ka vērtība netiek noturēta vietējā teritorijā. 	<ul style="list-style-type: none"> Augoša interese par pārtikas un koksnes izstrādājumu ražošanas sistēmu pārvietošanu, lai saīsinātu piegādes ķēdes. Tehnoloģiju attīstība, kas dos iespēju uzlabot lauksaimniecības profesionalizāciju un saikni 	<ul style="list-style-type: none"> Lauksaimnieciskā ražošana. Parādās divas alternatīvas pieejas: <ol style="list-style-type: none"> pārvietot ražošanu, saīsināt piegādes ķēdes un ieviest reģeneratīvu vai bioloģisko lauksaimniecības praksi, kas balstās uz tradicionālajām augu un dzīvnieku šķirnēm, un izmantot tehnoloģiju pavērtās iespējas, lai samazinātu izmaksas,

	<ul style="list-style-type: none"> • Pēctecības plānu neesība un apšaubāma daudzu mazo lauku saimniecību dzīvotspēja. • Nepienācīgi konsultatīvie pakalpojumi. • Reģeneratīvās/bioloģiskās lauksaimniecības prasmju trūkums. • Nepietiekama lauku kopienu iesaistīšanās atjaunīgās enerģijas ražošanā. • Vāja izpratne par zemes izmantojuma nozīmi oglekļa uztveršanā (aplūkots nodaļā par klimata pārmaiņām). • Netiek izmantoti modeļi, kā iedzīvotāji transformatīvas pārmaiņas un pāreju uz ilgtspēju pamatnozārēs (lauksaimniecības, ogļu ieguves un ogļu izmantošanas kopienas), netiek risināti birokrātijas/regulējuma jautājumi. 	<p>ar bioekonomiku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pieprasījums pēc nišas un kvalitatīvām kultūraugu šķirnēm, dzīvnieku šķirnēm un produktiem, kuru pamatā ir vietējā biodaudzveidība/identitāte. • Arvien lielāka reģeneratīvās lauksaimniecības atzīšana par vienu no ilgtspējīgās lauksaimniecības praksēm. • Augoša interese un informētība par atjaunīgās enerģijas ražošanu vietējās kopienās. • Iespēja piekļūt jauniem tirgiem, izmantojot digitālās tehnoloģijas. • Pieejami instrumenti integrētām transformatīvām pārmaiņām, piemēram, viedie ciemati, energokopienas, <i>LEADER</i>, vietējās pārtikas politika u. c. • Augoša politiskā interese atbalstīt “taisnīgu un zaļu pārkārtošanos” lauku kopienās ar stagnējošām nozarēm uz ogļūdeņraža vai oglekļa bāzes. 	<p>ietekmi uz vidi, paaugstinātu produktivitāti un audzētu kultūraugus, kas piemēroti plašākai bioekonomikai.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samazināt birokrātiju un uzlabot pārstrādes iespējas gan attiecībā uz vietējo pārtiku, gan pārtiku, ko iespējams eksportēt no reģiona. • Atbalstīt jauno pieaugušo ienākšanu uz zemes izmantošanu balstītajās nozarēs. • Mērķtiecīgi vērst investīcijas, lai iedzīvotājiem videi draudzīgas prakses individuālā (mazas kafējnīcas, pašpatēriņš) līmenī (piemēram, permakultūra) un stiprinātu citas vietējās un bioloģiskās pārtikas iniciatīvas. • Rosināt moderno tehnoloģiju ienākšanu uz zemes izmantošanu balstītajā sektorā un bioekonomikas attīstību (piemēram, vertikālā lauksaimniecība, genoma rediģēšanas metodes). • Veicināt mūžizglītību, kas aptver ilgtspējas un aprites ekonomikas principus, uz zemes izmantošanu balstītajā sektorā. • Atbalstīt plašas teritoriālās plānošanas pieejas (kas sniedzas tālāk par lauksaimniecību un mežsaimniecību), kas atbalsta pāreju uz lauku ekonomiku, kura balstīta uz ilgtspējas un aprites ekonomikas principiem. • Atbalstīt sistēmas / tiesisko regulējumu, kas veicina reģionālo/kopienas rīcību atjaunīgās enerģijas jomā un pēcoglekļa pārkārtošanos kopienās, kuras atkarīgas no ogļēm.
<p>Ienākumi, darbs un darbvieta plašākā tautsaimniecībā</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nepietiekama reģionālās pievienotās vērtības izmantošana/saglabāšana, arī tūrisma nozarē. • Vāji attīstīta un nenovērtēta vietējā amatniecība. • Nepietiekama aprites ekonomikas principu izmantošana. • Nepietiekami atzīti un atbalstīti novatoriski uzņēmumu modeļi un nepietiekami novērtēta/atzīta ekosistēmas pakalpojumu sniegšana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tradicionālo un jauno sektoru veidošanās un atdzimšana (piemēram, sociālā lauksaimniecība, amatniecība) un profesionāļi, kas veicina lauku daudzveidību. • Jauni modeļi, kā atbalstīt uzņēmējdarbību un inovāciju (piemēram, inkubatori, mezgli, tīkli u. c.). • Tirgū arvien vairāk atzīta reģionālās identitātes un biobāzētu preču un pakalpojumu, tai skaitā ekosistēmas pakalpojumu, vērtība, kas pamatojas uz ilgtspējas un apritīguma principiem. • Pievienotā vērtība, ko rada pārstrādes un mārketinga centri, īsākas piegādes ķēdes un gastronomiskais, sociālais un kulturālais 	<ul style="list-style-type: none"> • Nodrošināt labu digitālo infrastruktūru, kas ir priekšnoteikums daudzveidīgai, modernai ekonomikai lauku apvidos. • Izveidot piemērotus apstākļus vietējai uzņēmējdarbībai, lai noturētu cilvēkus laukos, un attīstīt radošas pieejas, kā veicināt uzņēmējdarbību, tādas kā tāldarba centri, inkubatori, birokrātijas mazināšana u. c. • Atbalstīt jaunus kolektīvās un kopienā balstītas uzņēmējdarbības modeļus. • Atbalstīt komerciālo privātā sektora uzņēmējdarbību un sociālos uzņēmumus un būt atvērtiem jaunu darba modeļu sekmēšanai. • Atbalstīt ilgtspējīgu tūrisma, kas ir labāk saistīts ar lauku ekonomikas komponentu īpašo piedāvājumu (piemēram, saistīts ar vietējiem ēdieniem, amatniecību un vietējās kultūras atdzimšanu).

		tūrisms.	
Sociālā iekļaušana un dinamisms	<ul style="list-style-type: none"> • Demogrāfiskās pārmaiņas un īpaši dramatiskā iedzīvotāju skaita samazināšanās atsevišķos lauku apvidos. • Lauku iedzīvotāju dažādās identitātes un atšķirīgā piederības sajūta. • Grūtības ar iekļaušanu un daudzveidību dažos lauku apvidos. • Nepietiekama sociālā iesaistīšanās un partnerība dažos apvidos un vajadzība pēc atbalsta kopien un brīvprātīgo organizācijām. • Nepietiekama teritoriālā sadarbība ar trešā sektora aģentūrām. 	<ul style="list-style-type: none"> • Augoša interese par pārceļanos uz lauku apvidiem un strādāšanu no mājām, ko vēl vairāk pastiprinājusi Covid pandēmija. • Jaunas kopīgas kopienas izjūtas pieaugums un jaunā lauku vide ar esošajiem iedzīvotājiem, jaunpienācējiem un iedzīvotājiem, kuri laukos neuzturas pastāvīgi. • Spēcīga lauku identitāte, kas palēnina aiziešanu no laukiem. • Iekļaušanas un daudzveidības atzīšana par vērtību, kas var nodrošināt pozitīvas pārmaiņas laukos, integrējot bēgļus un migrantus. • Augošs pieprasījums pēc kopienas sniegtiem sociālajiem pakalpojumiem cilvēkiem, kas nonākuši nelabvēlīgās dzīves situācijās. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izveidot stimulu politiku, kas rosina jaunus cilvēkus un speciālistus apmesties uz dzīvi laukos (piemēram, nodokļu atvieglojumi, pienācīgi pakalpojumi), un atbalsta sistēmas, kas palīdz atrastu darbu, mājokļus u. c. • Īstenot lauku jauniešu aktivizācijas programmu, lai palīdzētu viņiem iesaistīties profesionālā darbībā lauku apvidos. • Atbalstīt romu un migrantu sociālo iekļaušanu, izmantojot lauku attīstības programmu (piemēram, apmācības un prasmju apgūšana lauksaimniecībā). • Spēju veidošana/atbalsts kopienas organizācijām, piemēram, izpētīt digitālās iespējas radīt kopienas sajūtu un piedalīties vietējā attīstībā, ieskaitot “brīvprātīgo bankas”. • Veicināt tīklošanos, sadarbības un partnerības veidošanu un nodrošināt lauku iedzīvotāju līdzdalību lēmumu pieņemšanā, piemēram, ar LEADER starpniecību. • Veicināt sabiedrības vērtību maiņu, pienācīgi izceļot lauku dzīves vērtību.
Vide	<ul style="list-style-type: none"> • Kaitējums videi no cilvēka radītiem avotiem, pie kuriem pieder lauku ražošanas sistēmām, kas ietekmē biodaudzveidību, ūdens kvalitāti un klimata pārmaiņas. • Kultūrainavu un vēsturisko ēku stāvokļa pasliktināšanās un zudums. • Lauku iedzīvotāju, arī zemes apsaimniekotāju, nevēlēšanās rūpēties par vidi. • Pārmērīgs atkritumu daudzums un efektīvas atkritumu apsaimniekošanas trūkums. • Nav saskaņota redzējuma vai mehānismu, kā integrētos teritoriālajos plānos iestrādāt pārmaiņas, kas varētu virzīt lauku zemes produktīvās un vidiskās funkcijas; trūkst piemērotu 	<ul style="list-style-type: none"> • Tālākas iespējas rīkoties, lai mazinātu intensīvās zemes izmantošanas sistēmu kaitīgo ietekmi uz biodaudzveidību un ūdens kvalitāti. • Atzīta pozitīvā ietekme, kādu rada mērķtiecīgas un integrētas pieejas, ko ainavas mērogā īsteno partnerības, kurās iesaistītas visas galvenās ieinteresētās personas. • Būtisks potenciāls kultūrainavu un tradicionālo ēku novērtēšanai veidā, kas atbalsta tūrisma un citas sociālās aktivitātes. • Iespējas mainīt sabiedrības attieksmi ilgtspējīgākas rīcības virzienā. • Pieejami rīki un instrumenti plašāku integrētu ilgtspējas stratēģiju izstrādei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nodrošināt, ka lauksaimniecības rīcībpolitika un visi lauku sektori izpilda Eiropas zaļā kursa prasības. • Lauku zemju izmantošanas vajadzības apsvērt daudz centralizētāk un daudz plašākas zemes izmantojuma plānošanas kontekstā, nevis kā nošķirtu jautājumu. • Atbalstīt sadarbīgu pārvaldību, lai vidiskā kaitējuma problēmai lauksaimniecības un meža sektorā pievērstos ainavas mērogā. • Apvienot dažādus ilgtspējas plānošanas aspektus teritoriālajos plānos, ar kuriem aizsargā vēsturisko zemi un ēkas, iedzīvina atjaunojošo ekoloģiju, uzlabo ūdens resursu apsaimniekošanu un veicina ilgtspējīgu uzvedību. • Pildīt sabiedrisko uzdevumu izglītēt visus iedzīvotājus vides jautājumos. Atbalstīt lauksaimnieku apmācību reģeneratīvās lauksaimniecības prakses jomā. • Izveidot partnerības starp universitātēm un lauksaimnieciskās izglītības centriem ar attāliem rajoniem, lai nodrošinātu, ka ilgtspējas inovāciju izstrādē tiek ņemta vērā vietas specifika. • Atbalstīt iedzīvotāju plašāku iesaistīšanos zaļo zonu veidošanā un apsaimniekošanā publiskajam sektoram piederošā zemē. • Nodrošināt, ka ar atbalsta pasākumiem tiek uzturēti sabiedriskie labumi,

	mehānismu, ar ko atalgot ekosistēmas pakalpojumu sniegšanu.		kas saistīti ar vēsturiskajām ainavām un vēsturiskajām ēkām.
Klimata pārmaiņas	<ul style="list-style-type: none"> • Slikta informētība par klimata pārmaiņu ietekmi. • Nepietiekams attīstības un kopienas iesaistīšanās līmenis atjaunīgās enerģijas jomā Eiropas laukos. • Nepietiekama zemes apsaimniekotāju un citu dalībnieku iesaistīšanās klimata pārmaiņu mazināšanā un bioekonomikas attīstībā, pat ja risinājumi ir zināmi, daļēji motivācijas / prasmju trūkuma dēļ. • Nepietiekama pielāgošanās jaunajiem klimatiskajiem apstākļiem. • Vajadzība pēc dekarbonizācijas ne tikai enerģētikas sektorā vien. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relatīvi maza oglekļa pēda dažos lauku apvidos, īpaši mazāk attīstītajos. • Augošs pieprasījums pēc atjaunīgās enerģijas, arī atjaunīgās enerģijas kopienu veidošanas, uz saules, vēja vai biomasas sistēmu pamata, un lielāks pašpatēriņš. • Augoša sabiedrības interese par pāreju uz klimatam draudzīgām ražošanas metodēm, uzlabotu lauku un meža apsaimniekošanu un bioekonomiku. • Plašas iespējas rīkoties, lai uzlabotu ēku energoefektivitāti, dekarbonizētu transportu un uzlabotu ūdens resursu apsaimniekošanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • No plānošanas attīstībai pāriet uz plānošanu vietējai izturētspējai. • Padziļināt atbildes reakciju uz klimata pārmaiņām valsts līmenī un atkārtoti novērtēt klimata pārmaiņu mazināšanai izstrādāto tiesisko regulējumu un pielāgošanās pasākumus, kā arī to ieviešanu stratēģijās, plānos un projektos. • Veicināt inovatīvas un viedas mazoglekļa plānošanas stratēģijas un sasaistīt tās ar reģionālām un nacionālām stratēģijām, programmām un projektiem. • Atbalstīt aktivitātes, kuru mērķis ir samazināt SEG emisijas. • Atbalstīt pasākumus un aktivitātes, kas notur ūdeni lauku apvidos (kur tas vajadzīgs), piemēram, ūdens resursu viedu apsaimniekošanu, lietusūdens un pelēkā ūdens apsaimniekošanu, apūdeņošanas sistēmu rekonstrukciju, zaļos jumtus u. c. • Uzlabot informētību un atbalstīt speciālistu un ekspertu, kā arī iedzīvotāju (tai skaitā jauniešu) izglītību un apmācību par klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās pasākumiem.